

Milyen vagy ausztráliai magyar református egyház?

Míg a történelmi Magyarország területén az emberek többnyire beleszületnek az egyházba öröklődés, szülői hagyomány folytán, addig az idegenbe szakadt hazánk fiai és leányai – minden kötelektől felszabadulva – vagy csatlakoznak egy egyházi közösséghez, vagy nem. Már nem köti őket a lelki környezet, a megtartó és fenntartó egyház ereje úgy, hogy ne térhetnének ki előle. A nagy szabadságban megszűnik a hazai népegyház jelleg. Csak azok csatlakoznak általában egy vallásos közösséghez, akik hitüket bátran megvallják, és bizonyoságtévőkkel válnak. Az ilyen egyházat hívjuk hitvalló egyháznak.

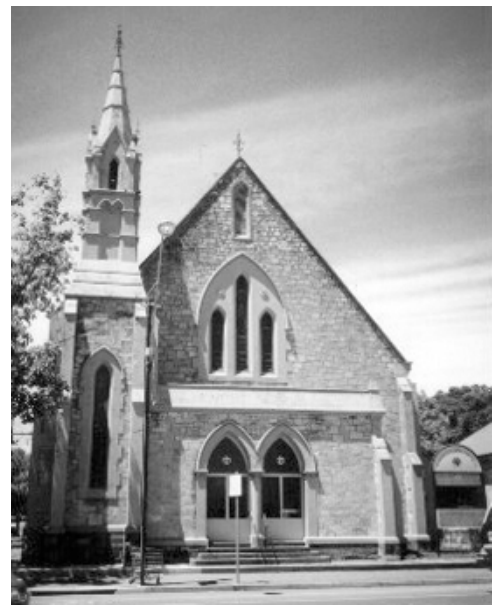
Milyen a magyar református egyház Ausztráliában? Megtalálható mind a két hitbeli életforma. A hazáról hozott hagyomány szerint is ápolják szüleik és nagyszüleik egyházhoz hű lelki örökségét és kultúráját. Az egyházon keresztül találkoznak a magyar nyelv ápolásának kötelességével, mert ezen szólította meg őket Isten. De megtalálható a gyülekezetekben az a hitvalló magyar református keresztény is, aki nem hagyományból és nem csupán örökséget ápolva, hanem a Krisztus tüzében lobogva, állandóan hirdeti a megváltás örömét, amely a keresztdozatból sugárzik felénk. Mind a két magatartás nagy belső és külső harcok árán tud csak megmaradni a fokozatosan világiasodó környezetben, és az olyan egyházak társaságában, ahol a külsőség, a ceremónia, a látvány, a hangerő, a meghökkentés és az okkult erők gyakorlása válik általánossá az istentiszteleten; sőt, ahol már a felekezeti és a hitvallási keretek régen fellazultak, és csak egy általános hit- és magatartásbeli minta van kialakulóban. Az ausztráliai egyházaknak, távol minden anyakontinensi modelltől és fegyvelmező erőttől, sokkal nehezebb és kihívóbb lelki környezetben kell megállniuk hitükben, az Isten Igéjének és a Szentléleknek a vezetésében, a küldő Úrra, a kereszt Krisztusára figyelve. Sok feszültség forrása ez a kettősség az egyházban. Különleges lelki és vezetői képességeikért kell imádkoznia annak a lelkésznek, aki a kivándoroltak közösségében végzi egyházi szolgálatát úgy, hogy ne emberek akarátát cselekedje, hanem Istennek engedelmeskedjék.

Hogy rendezni kell az emigráció egyházainak sorait hitvallási, szervezeti és jogi szempontból, az bizonyos. Rendet kell teremteni az ott kialakult hagyományokban, mert nem mindig szolgálják a lélek épülését. Minden gyülekezetnek a maga helyén kell megharcolnia a letisztulás lelki háborúit, de ezen felül sokkal fontosabb, hogy a lelkipásztorok, akik szintén a maguk helyét megállva szolgálnak, – egyet akarjanak. Az apostoli kor hagyományait, az együtt imádkozást és

* A cikk szerzője egy évig, 2000 júniusa és 2001 júniusa között volt adelaide-i misztériói lelkipásztor. Közleményével folytatjuk **Kitekintő** rovatunkat a világ magyar reformátussága felé.

cselekvést muszáj megélni, ha egyházként, mégpedig magyar református egyházként akarnak megmaradni Ausztráliában. Hála az Égnek, van már jó néhány gyülekezetben lelkipásztor (kilenc a tizenhárom gyülekezetben), akiknek közös akaratuk csak az lehet, hogy az egymást türelmesen elviselés és elhordozás keretei között együtt gondolkozva, imádkozva és cselekedve, megépítse Isten Lelke által a Krisztus ausztráliai egyházának közösségét.

Mit tettünk az adelaide-i Magyar Református Egyházban ennek érdekében? Nagyon az elején kellett kezdenünk az egyház megszervezését. Megpróbáltuk számba venni, hogy kikre számíthatunk. Nem letünk túl sokan. Még százan sem a majdnem ötezres dél-ausztráliai magyarság köréből. De volt már egy mag, amelyre lehetett számítani. Ez a kezdeti néhány hét volt az alap- és számvetés ideje; de hogyan tovább és kikkel? A presbitérium felismerte, hogy az egy évre kihívott lelkipástorral, az idő és a tennivaló sürgetésén túl, az istentisztelet rendszeresítése tétele volt a legfontosabb. Az igehirdetés, az evangélium üzenetének rendszeresítése és minden vasárnapra szóló kiterjesztése – ez volt az első nagy csata, amit megnyertünk, az Isten Lelkének erejével. Sokan kishitűsködtek, mondván, hogy nem kell

Az Adelaide-i Magyar Református
Egyházközség bérelt temploma

ide minden vasárnap istentisztelet, hisz majdnem ötven évig csak havonta kétszer volt, lelkipástorral pedig csak kéthavonta egyszer. Nagy volt ám a lelki ébredés, amikor láttuk, hogy vasárnapról vasárnapra, előbb délután négytől, majd 2000. november közepétől délelőtt 11-től, mennyien jöttek el. Az év végén negyven fős volt az átlag jelenlét egy istentiszteleten és tíz a bibliaórákon. Az elmúlt két hónap adatait vizsgálva, már a negyvenötöt is meghaladtuk. A csütörtöki bibliaórák pedig már 13–15-ös átlaggal folynak.

A következő lépésben, 2000. szeptember 17-én, az egyházközségi közgyűlés az egyház működésének jogi kereteit szabta meg, elfogadva a református egyházak működésére vonatkozó általános szabályrendeletekből összeállított Kánont. Eszerint a Dél-Ausztráliai Magyar Református Egyházkerület Adelaide-i Református Egyházközsége megalakult jogi formában és konkrét szervezeti és hitvallási keretben. A református egyházközségnek alkalmazkodnia kellett ahhoz a hatvanas évek eleje óta fennálló hagyományhoz, mely szerint a gyülekezet a magyar

ajkú evangélikusokat is istentiszteleti és úrvacsorai közösségébe fogadja, s ezt a jogszabály is rögzíti. Sok ellentmondás, felgyült feszültség, belső viszály, szétválasztó érdekellentét van e kérdés körül, amit csak úgy lehetne megérteni, ha a múltban, a gyülekezet tudta nélkül elkövetett lassú és suba alatt véghezvitt felekezetváltást nyomon követnénk, valamint a rendelkezésünkre nem bocsátott dokumentumokból kifejténénk. Sok szempontból érthető a hívek egyházféltése, a keserű tapasztalatok miatt. De mindig fel kell tennünk a kérdést: kinek használna, és mennyivel vinnénk előbbre az egyház ügyét, a megbékélés szolgálatát, ha most a múltban kezdenénk bűnbakot keresni. Nem tesszük, mert nem ez a hivatása az egyháznak, sem a lelkészeknek, sem a híveknek, hanem az ekeszarvára tett kézzel előre kell nézni, mert van mit tenni bőséggel. De annyit mindenképpen magunkkal viszünk a jövőbe, hogy az egymással szemben tanúsított vallási türelmetlenség sem az evangélikusoknak, sem a reformátusoknak nem használt. Adelaide arcpirító tünete a létező két kis magyar protestáns közösség, mely egymás indulati feszültségében él. Fájdalmas, mert a többség közelebb van az Úrhoz költözés idejéhez, amikor már gyűjteni kellene az egymást felvállaló megbocsátás hitbéli jeleit. Mindenesetre az új egyházi jogszabály rögzíti a református egyház létét, mely befogadó, és nem kizáró.

Novemberben már be is jegyezték az egyházat, 12-én pedig ünnepélyes keretek között megemlékezett az ötven évvel azelőtt történt megalapításáról és a mostani újjászervezéséről. Forrásértékű volt ez az alkalom, mert vissza-vissza térünk hozzá erőt meríteni és felemelni a fejünket. Azóta is kapcsolatban vannak egymással azok a lelkipásztorok, akik akkor eljöttek Adelaide-be velünk ünnepelni, hogy a jövőben megtalálják a szervezeti egységben megjelenő egyház felé vezető közös utat.

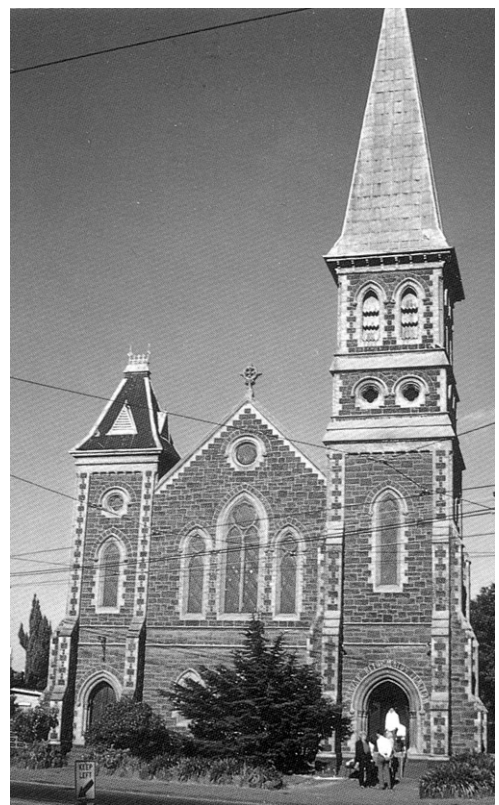
Közben a presbitérium meghatározta az egyházközség további létének anyagi feltételeit. Minden jövedelemmel rendelkező egyháztagnól havi tíz dollár egyházfenntartói adományt várt el. Sajnos, az egyház fenntartásához csak nagyon kevesen járultak hozzá a teljes összeggel. Ezen sem lepődünk meg, hiszen az elmúlt évtizedekben nem vált rendszeressé, sőt teljesen ismeretlen volt ez a fogalom. Jó reménységgel vagyunk mindnyájan afelől, hogy a megindult adakozási készség tovább fog javulni, és a meghatározott havi tíz dollárt minden bejegyzett egyháztag eljuttatja az egyházhoz.

Különösen nagy jelentősége van annak a munkának, amelyet ebben a gyülekezetben a feltételek lehetővé tettek, és amelyet úgy hívunk, hogy iratterjesztés. A minden vasárnapra elkészített Üzenet – nem nagyobb, mint egy ívpapír – a gyülekezetépítés sajátos és meghatározó módja. Ez a kis kiadvány az evangélium terjesztésének és a gyülekezet tagjai tájékoztatásának különösen hatékony eszköze. A továbbiakban szükség volna szélesebb munkatársi közösségre. Remélhetőleg a presbitérium ebben partnere lesz a lelkipásztornak. Míg az Üzenet csak az istentiszteletre járókhoz jut el, addig az Egyházi Híradó (kéthavonta megjelenő folyóirat) a továbbiakban is nagy lehetőség a szélesebb rétegek tájékoztatására és a gyülekezeti életbe történő meghívásukra.

Az utolsó fejezet a gyülekezet megszervezése tekintetében, a presbitérium megújítása. Ennek folyamata 2001. február 18-án zárult. Nagy kihívást, de isteni feladatot jelent ma, ebben a világban presbiternek lenni. A hitvalló egyháznak a legfontosabb ismérve a misszió. A presbiternek ebben a munkában imádsággal és az Úrra tekintő bátorsággal kell részt venni.

Nagy munka áll tehát még előttünk, hogy a gyülekezet életének folyamatosságát égi erővel és földi munkával biztosítsuk.

Eszembe jutnak az óhaza kakasos templomtornyai, amelyek itt is elkelnének. Figyelmeztetőként meredeznek a falvak és városok népe fölé, a Péter tagadásának történetéből vett bibliai példa jelképévé válva: ne legyünk gyávák, mint Péter, ha vallást kell tenni Urunkról (Mk 14), ugyanakkor hirdetik, hogy fel kell ébredni a lelki halálból: „Serkenj föl, aki aluszol, támadj föl a halálból, és felragyog néked a Krisztus!” (Ef 5,14)

A melbourne-i magyar református templom

Szólítsd meg a mi Atyánkfiait is a földnek négy szegire és hozd meg napkeletről a te magodat, sőt napnyugatról is gyűjts egybe minket. Mondjad már az Északnak: adja meg a te gyermekidet, parancsolj a Délnek: ne tartsa meg, sőt hozza meg a földnek utolsó határából is a te örökösidet, mert ideje szinte, hogy könyörülj a te Magyar Sionodon. (Ézs 43,6 alapján)

Nagy Szöllősi Mihály: *Bujdosó magyarok füstölgő csepüje*. Kolozsvár 1676.

Tündérvár és katakomba

Az alany és az állítmány pontos egyeztetése, szabatos magyar beszédünknek fontos feltétele. Most három, az igehirdetői szolgálatban gyakran előforduló esetet említünk.

1. Kollektív főnév/főnevek után egyes számú állítmány következik.

Helytelen: ~~Isten népe keménynyakú volt, sokszor nem értették meg akaratát.~~

Helyes: Isten népe keménynyakú volt, sokszor nem *értette meg* akaratát.

Ez akkor is érvényes, ha több egyes számú alany van.

Helytelen: ~~A sátor és a láda helyet kaptak Silóban.~~

Helyes: A sátor és a láda *helyet kapott* Silóban.

2. Ha az egyes számú alanyok között van többes számú is, ez utóbbinak az állítmány mellett van a helye, amely többes számú.

Korinthusban bűn, nyomorúság és tévtanítások zavarták a gyülekezet rendjét.

De:

Korinthusban bűn, nyomorúság és tévtanítás zavarta a gyülekezet rendjét.

3. Ha több birtokosnak egy-egy birtokáról van szó, csak egy birtokot jelölünk.

Helytelen: ~~Szíveiteket, lelkeiteket adjátok oda Istennek!~~

Helyes: Szíveteket, lelketeket adjátok oda Istennek!

Jakab arról beszél, hogy a kétlelkű ember állhatatlan, illetve arról, hogy a bűnösöknek, kétlelkűeknek (ἄνθρωπος δίψυχος 1,8; 4,8) meg kell szentelniük szívüket (az új fordítás helyesen egyes számot ír). Helytelen erdélyi énekeskönyvünkben a „szenteld meg szívünket... lelkeink idvességére” kifejezés (21:2) és az 1998-as ágendában a „szemeinket felemeljük” (55,76,91). (Ez utóbbi már azért is, mert páros tagjainkat egyes számmal jelöljük.)

Helytelen: ~~A férfiaknak szeretniük kell feleségeiket.~~

Helyes: A férfiaknak szeretniük kell feleségüket.

A nyelv az legyen, aminek lennie illik: hív és kész és tetsző
magyarázója mindannak, amit a lélek gondol és érez.

Kazinczy Ferenc

A Biblia a magyar irodalomban

A római katolikus Rákóczi Ferenc imája egyes kiadványokban kuruckori ének (*Magyar Református Énekeskönyv*. 214. ének), másokban evangélikus népének (*Ezer Esztendő. Millenniumi Olvasókönyv*. 176.). Református énekeskönyveinkben (mindkét kerületiben a 284. ének) csak három versszak van meg. Közljük a hiányzó kettőt a *Millenniumi Olvasókönyvből*:

Reád bízam én ügyemet,
Én Jézusom, én lelkemet,
Megepedett bús szívemet,
És szegény, árva fejemet.

Mutass, Jézus, kies földet,
Lakásomul adj jó helyet,
Ez életben csöndességet,
Jövendőben üdvösséget!

II. Rákóczi Ferenc (1676–1735)

Három könyv van, amelyből minden tudásomat merítettem. A természet könyve, Shakespeare és a Biblia. Vidd be a Bibliát házádba és beviszed vele a férj szeretetét, a feleség hűségét, a gyermek engedelmisségét, megenyhíted családod baját, megszorítod a család örömét.

Arany János

Juhász István emlékére *Hitvallás és történelem* vezértémával 2002. április 19–21. között tudományos értekezlet volt a teológiai intézetben. Ezt a kolozsvári Protestáns Teológia és a hollandiai Professor Juhász István Stichting közösen szervezte. Kovács László Attila, a teológia rektora köszöntője után Tonk Sándor megnyitó beszédben vázolta Juhász István egyháztörténeti munkásságát.

Eberhard Busch (felolvasott) értekezése Isten egy Igéjéről szólt, Aurel Jivi Kirill Lukarisz pátriárka Jan Uytenbogaert holland teológushoz intézett levelét elemezte görögkeleti szempontból.

A rendezvények sorából megemlíjtük Hermán-Mostert János megnyitó beszédét, Magda van der Ende beszámolóját arról, hogyan ösztönözte őt Juhász István Bethlen Kata kutatása irányába, Bóné Barnáné Juhász Mária visszaemlékezéseit, a Henk van de Graaf vezette fórumbeszélgetést (résztevők: Gerhard Schullerus, Walther Seidner, Zsigmond József, Hermán-M. János és Kató Béla). Hermán-M. János bemutatta a holland alapítvány erre az alkalomra kiadott emlékkönyvét (*Juhász István (1915–1984) – teológiai tanár, egyházi diplomata, emberfaragó, jó barát*), Juhász Mária pedig a magánkiadásban megjelentetett *Jézus Krisztus a gyülekezetben* című prédikációs kötetet. A résztvevők dokumentumkiállítást tekinthettek meg, amelyet Sipos Gábor szervezett és nyitott meg.

A zárónapon délelőtt a teológia dísztermében Pap Géza püspök, délután a Farkas utcai templomban Fazakas Zsolt lelkipásztor hirdetett Igét. Ez utóbbi istentisztelet keretében a gyülekezet Kovács László Attila orgonájátékát hallgathatta meg.

A három nap nem csak a szimpózium és nem csak a rendezvények alkalma volt, hanem igazi ünnep: az egykori tanítványok, a család és sok más Juhász Istvánt tisztelő számára.

Május 11-én, Budapesten keresztyén informatikusok és a világháló iránt elkötelezett egyháziak gyűltek össze a **Magyar Keresztény Internet Egyesület** (MKIE) értekezletén. Az előadások során bemutatásra került a MKIE két megvalósult terve is. Az egyik a www.kereszteny.hu portál (gyűjtő honlap-tár), ahol két alapvető szolgáltatást találunk: egy részletes, rendszerezett és kereshető tartalomjegyzékét a magyar keresztyén honlapoknak és egy több mint 50 újságot felölelő, e-mail-en terjesztett keresztyén lapszemlét.

A másik terv a Harmat kiadónál frissen megjelent *A templom egere – Internetről lelkipásztoroknak* című, CD-mellékletet is tartalmazó ismeretterjesztő könyv, amely az internet egyházi alkalmazásainak bemutatása mellett azok használatát oktató tananyagokat tartalmaz.

A konferencia eredményeként Teológiánk honlapja ezentúl a <http://proteo.kereszteny.hu> névre is „hallgat”, illetve a teológiai e-mail postaládák is elérhetők a felhasznalónév@proteo.kereszteny.hu címeken is.